

Uit de NRC van 23 maart 2026

Liza van Lonkhuyzen

38 gemeenten (waaronder grote steden) willen verbod op sigarettenfilters

Milieuvervuiling Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag en 34 andere gemeenten roepen op sigarettenfilters te verbieden, vanwege de microplastics en zware metalen die in het milieu komen.

Eén filter bevat genoeg verontreinigende stoffen om tot duizend liter water te vervuilen

We zijn iedere dag met honderden collega's bezig de stad schoon te houden", zegt Arjen Kapteijns, milieu-wethouder in Den Haag namens GroenLinks. „Peuken opruimen is daarbij heel ingewikkeld: ze zijn klein en lastig op te vegen. Het is zeer arbeidsintensief om ze op te ruimen.”

Den Haag en 37 andere gemeenten willen een verbod op sigarettenfilters. Omdat sigaretten met filters zo gangbaar en wijdverspreid zijn, willen gemeenten ze niet individueel verbieden, maar steunen ze een oproep hiertoe van gezondheids- en natuurorganisaties die

naar Brussel gaat. Ze hopen dat de filters kunnen worden verboden nu de Europese *Single Use Plastic Directive* wordt herzien, een richtlijn tegen plastic zwerfafval. Sigarettenfilters vormen (gemeten in stuks) het grootste zwerfafvalprobleem in Europa.

Zwervende filters zijn een grote ergernis van gemeentelijke afvaldiensten. Den Haag is afgelopen jaren om die reden overgestapt op gedeeltelijk rookvrije stranden, vertelt Kapteijns. Reinigingsmachines voor het strand, zogenaamde *beachcleaners*, kunnen filters niet goed uit het zand halen, vertelt hij. „Ze kunnen niet te fijnmazig filteren, want dan zouden ze bijvoorbeeld ook veel schelpen verwijderen.” Uiteindelijk spoelt zo een deel van de peuken uit naar zee.

Schattingen over het aantal filters dat jaarlijks in Nederland in het milieu belandt, lopen uiteen van honderden miljoenen tot meer dan 7 miljard per jaar. In gerookte sigarettenfilters zitten zware metalen zoals lood, zink, nikkel en stoffen als arseen (voorheen gebruikt als rattengif) en nicotine. Daarnaast zijn ze een bron van microplastics. Veel peuken komen in het water terecht: rechtstreeks, door wind of via het riool. Eén filter bevat genoeg verontreinigende stoffen om tot duizend liter water te vervuilen.

De filters die in het water belanden, zijn teruggevonden in de maaginhoud van vissen, walrussen en vogels. Uit onderzoek bleek dat de toxische stoffen uit filters dna-schade kunnen veroorzaken bij de zoetwatermossel. En peuken die in de aarde belanden, kunnen ertoe leiden dat planten minder goed groeien.

De oproep werd, naast de vier grote steden, ondertekend door andere steden als Venlo, Amersfoort en Arnhem en kleinere gemeenten als Diemen, Borsele, Horst aan de Maas en Beuningen. Bij de oproep sluiten ook natuur- en gezondheidsorganisaties zich aan, zoals het Trimbos-instituut, Natuurmonumenten en Stichting De Noordzee.

Vivianne Heijnen (CDA) was in haar tijd als staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in het kabinet-Rutte IV voorstander van een Europees verbod op eenmalige sigarettenfilters. Dat standpunt nam ze in na een onderzoek van onderzoeksbureau CE Delft, waaruit bleek dat een verbod op sigarettenfilters de enige effectieve maatregel is om het milieuprobleem op te lossen.

Gemeenten zouden eventueel ook voorstander zijn van een nationaal verbod (de oproep die zij tekenden is breed geformuleerd). In de tussentijd is ook onderzoek gedaan naar of een nationaal verbod haalbaar is, of dat daar (juridische) obstakels voor zijn. De uitkomst daarvan wordt binnenkort naar de Tweede Kamer gestuurd. Onduidelijk is of er momenteel in de Tweede Kamer een meerderheid voor zou zijn.